

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 52/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. februára 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou Mgr. Elenou Szabóovou, Hlavné námestie 7, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co 71/2019-467 z 26. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky spoločnosti [REDACTED], p r i j í m a na ďalšie konanie.
2. Návrhu sťažovateľky na rozhodnutie o dočasnom opatrení n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 71/2019-467 z 26. júla 2019 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľka sa žalobou na Okresnom súde Martin (ďalej len „okresný súd“) domáhala vypratania nehnuteľnosti (budovy), ktorej je vlastníkom. V predmetnom nebytovom priestore je umiestnená trafostanica patriaca žalovanému, ktorý tento nebytový priestor podľa tvrdení sťažovateľky užíva bez právneho dôvodu, a preto sa sťažovateľka domáhala ochrany svojho vlastníckeho práva. O žalobe sťažovateľky rozhodol okresný súd prvým meritórnym rozsudkom č. k. 9C 18/2012-78 zo 7. novembra 2012, a to tak, že žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala a krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 13/2013 z 28. mája 2013 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že závery prijaté okresným súdom sú predčasné, vychádzajúce z neúplne zisteného skutkového stavu veci.

3. Následne okresný súd vo veci meritórne rozhodol v poradí druhým rozsudkom č. k. 9 C 18/2012-315 z 18. decembra 2015 (ďalej len „druhý meritórny rozsudok“), ktorým žalobu sťažovateľky ako nedôvodnú zamietol. Okresný súd dospel k záveru, že žalovaný

nezasahuje do vlastníckeho práva sťažovateľky (žalobkyne) neoprávnene, a preto žalobe o vypratanie nehnuteľnosti nevyhovelo.

4. Na odvolanie sťažovateľky proti druhému meritórnemu rozsudku okresného súdu krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 74/2016 z 31. mája 2016 (ďalej aj „druhé rozhodnutie o odvolaní“) rozsudok okresného súdu potvrdil a s jeho odôvodnením sa stotožnil. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 6 Cdo 98/2017 z 31. januára 2019, ktorým rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 74/2016 z 31. mája 2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľky je podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) prípustné a tiež dôvodné. Rozsudok krajského súdu nemožno podľa najvyššieho súdu považovať za presvedčivý, keďže odvolací súd v dôvodoch svojho rozsudku nereagoval na viacero argumentov sťažovateľky. Najvyšší súd vyslovil vo veci záväzný právny názor a uviedol, podľa ktorého právneho predpisu bolo potrebné posúdiť vznik, určenie obsahu a rozsahu oprávnení žalovaného užívať trafostanicu postavenú v cudzej nehnuteľnosti.

5. Po vrátení veci krajský súd rozhodol namietaným uznesením č. k. 5 Co 71/2019-467 z 26. júla 2019, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolávajúc sa na § 389 ods. 1 písm. c) CSP. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že prevažná časť odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu je založená na právnom názore dovolacieho súdu a súdu prvej inštancie neukladá vykonať nové dôkazy, ale nanovo posúdiť právnu stránku veci – posúdiť nároky strán sporu podľa hmotnoprávných ustanovení na vec sa vzťahujúcej právnej úpravy.

6. Porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie vidí sťažovateľka v tom, že krajský súd ako súd odvolací nerozhodol podľa § 390 CSP sám. Hoci krajský súd už raz rozhodnutie okresného súdu zrušil, po rozhodnutí najvyššieho súdu konal o odvolaní proti novému rozhodnutiu okresného súdu, no napriek tomu opätovne zrušil rozhodnutie okresného súdu (nové v poradí druhé meritórne rozhodnutie, pozn.) a vrátil vec okresnému

súdu na ďalšie konanie. V dôsledku opísaného postupu došlo podľa sťažovateľky aj k porušeniu základného práva na zákonného sudcu, keďže namiesto senátu odvolacieho súdu, ktorý mal v zmysle § 390 CSP vo veci meritórne rozhodnúť, bude vec rozhodovaná samosudcom okresného súdu. Týmto podľa sťažovateľky došlo aj k porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý limituje konanie štátnych orgánov v medziach zákona.

7. Za obdobie zbytočných prietáhov sťažovateľka označila najmä obdobie od druhého rozhodnutia krajského súdu o odvolaní, ktoré bolo zrušené najvyšším súdom v dovolacom konaní, a to až po súčasnosť, keďže išlo o rozhodnutie bez právneho dôvodu, ktoré porušuje práva sťažovateľky, a namietané uznesenie krajského súdu, t. j. v poradí tretie rozhodnutie o odvolaní, má potenciál vytvoriť ďalšie prietahy v konaní. Za neprimerane dlhé však sťažovateľka považuje celé trvanie sporu, ktorý trvá 7 rokov, za ktoré požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 7 000 eur.

8. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto nálezom rozhodol:

„I. Krajský súd Žilina rozhodnutím sp. zn. 5Co/71/2019-467 zo dňa 26. júla 2019 o (v poradí druhom) odvolaní sťažovateľa proti rozsudku Okresného súdu Martin v konaní 9C/18/2012, p o r u š i l základné práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v zmysle jeho dodatkových protokolov, článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na verejné prejednanie veci v primeranej lehote v jeho prítomnosti a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, a právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky na zákonného sudcu, rozhodnutím v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

II. Ústavný súd SR z r u š u j e rozhodnutie - uznesenie Krajského súdu Žilina sp. zn. 5Co/71/2019-467 z 26. júla 2019 a prikazuje tomuto súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov, s rešpektovaním základných práv sťažovateľa a spôsobom súladným s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

III. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 7000 (sedemtisíc) eur, ktoré je Krajský súd Žilina povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti, ktoré je Krajský súd Žilina povinný vyplatiť k rukám právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov po právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

9. Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodol podľa § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o dočasnom opatrení takto:

„Ústavný súd ukladá Krajskému súdu Žilina a Okresnému súdu Martin, aby sa zdržali vykonávania právoplatného rozhodnutia – uznesenia Krajského súdu Žilina sp.zn.5Co/71/2019-467 zo dňa 26. júla 2019, a dočasne zdržali oprávnenia priznaného im právoplatným rozhodnutím – uznesením Krajského súdu Žilina sp. zn. 5Co/71/2019-467 zo dňa 26. júla 2019, do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu, najmä, aby sa Okresný súd Martin až do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu SR o ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu Krajského súdu Žilina sp. zn. 5Co/71/2019-467 zo dňa 26. júla 2019, ako súd prvej inštancie zdržal prejednaná veci v konaní sp. zn. 24C/68/2019.“

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne alebo ho nezamietne podľa § 57, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

13. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom a ak by výkon napadnutého rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu znamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám, najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu a tretím osobám uloží, aby sa dočasne zdržali oprávnenia im priznaného právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom.

14. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

17. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že došlo k porušeniu jej základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to namietaným uznesením krajského súdu, ktorý napriek § 390 CSP už druhýkrát zrušil meritórny rozsudok okresného súdu v merite veci a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, hoci mal vo veci sťažovateľky rozhodnúť sám.

20. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky zistil, že spĺňa náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom predpísané v § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde.

21. Keďže neboli dané dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, rozhodol ústavný súd o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku 1 tohto rozhodnutia.

22. Ústavný súd zároveň pripomína, že spravidla nepripúšťa prieskum zrušujúcich rozhodnutí odvolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (III. ÚS 46/2013, II. ÚS 562/2018). Aj kasačné rozhodnutie odvolacieho súdu je však spôsobilé citeľne zasiahnuť do základných práv účastníka konania ústavno-procesného charakteru, a teda môže byť predmetom ústavného prieskumu. O taký prípad pôjde najmä vtedy, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu postihnuté vadou spočívajúcou v porušení ústavno-procesných práv sťažovateľa, ktorý v ďalšom postupe a rozhodovaní súdu prvej inštancie vzhľadom na jeho viazanosť právnym názorom odvolacieho súdu nebude mať možnosť svoje ústavnoprávne námietky uplatniť. Ochrana poskytovaná zo strany ústavného súdu základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb by nebola ochranou účinnou, ak by sme možnosť zásahu zo strany ústavného súdu v takýchto prípadoch vylúčili (m. m. III. ÚS 46/2013, I. ÚS 357/2016).

IV.

Prerokovanie návrhu na vydanie dočasného opatrenia

23. Podľa § 130 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na návrh sťažovateľa rozhodnúť o dočasnom opatrení. Pritom nesmie byť takéto dočasné opatrenie v rozpore s verejným záujmom a zároveň by výkon napadnutého rozhodnutia znamenal pre sťažovateľa väčšiu ujmu, než aká môže vzniknúť iným osobám. Dočasným opatrením ústavný súd najmä uloží orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, aby sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného rozhodnutia.

24. Z ústavnej sťažnosti vyplynulo, že vec už bola krajským súdom vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu, ktorý nariadil pojednávanie na 21. november 2019. Vzhľadom na znenie § 130 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd dočasným opatrením uložiť povinnosť zdržať sa vykonávania namietaného rozhodnutia tomu orgánu verejnej moci, ktorý podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva alebo slobody. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ako porušovateľa svojich práv označila len krajský súd, vo vzťahu ku ktorému už bolo bez právneho významu rozhodovať o dočasnom opatrení, pretože on už svoje zrušujúce rozhodnutie vykonal postúpením veci súdu prvej inštancie.

Vo vzťahu k okresnému súdu tak nebolo možné v zmysle § 130 zákona o ústavnom súde o dočasnom opatrení rozhodnúť tak, ako to sťažovateľka navrhovala, keďže okresný súd ňou nebol označený ako ten orgán verejnej moci, ktorý porušil jej práva. Zároveň ústavný súd zistil, že pojednávanie nariadené okresným súdom na 21. november 2019 bolo zrušené a 19. decembra 2019 okresný súd zatiaľ neprávoplatne rozhodol o prerušení konania vedeného pod sp. zn. 24 C 68/2019 až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti.

25. Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd návrhu sťažovateľky na rozhodnutie o dočasnom opatrení nevyhovел (bod 2 výroku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu